

BS/156/2013

**SUKCESY I PORAŹKI DRUGIEGO RZĄDU
PREMIERA DONALDA TUSKA**

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 11 stycznia 2013 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Mijają dwa lata od zaprzysiężenia drugiego rządu koalicji PO–PSL, na którego czele stoi Donald Tusk. Połowa kadencji to dobry moment na dokonywanie różnego rodzaju podsumowań. W październikowym sondażu¹ zadanie to powierzyliśmy Polakom, prosząc ich o przeprowadzenie swego rodzaju bilansu dotychczasowych dokonań urzędującego gabinetu. Zapytaliśmy ankietowanych o plusy i minusy dwuletniej jego działalności, zadając pytania otwarte, a więc takie, na które sami – bez żadnych sugestii ze strony ankietera – formułowali odpowiedzi.

Ogólnie można powiedzieć, że bilans ten nie wypada korzystnie. Polacy wymieniali dużo więcej porażek i minusów rządu Donalda Tuska w obecnym składzie niż sukcesów czy plusów.

SUKCESY RZĄDU DONALDA TUSKA

Ponad dwie piąte pytanych odmawia rządowi Donalda Tuska jakichkolwiek osiągnięć czy sukcesów i – jak twierdzi – w jego dotychczasowej działalności nie widzi żadnych plusów (44%). Prawie jedna czwarta badanych nie podejmuje się oceny dokonań tego rządu (23%). O pozytywnych efektach pracy gabinetu rządowego lub jego zaletach potrafiło coś powiedzieć 33% ogółu ankietowanych.

Co dziewiąty dorosły Polak (11%) wymienił rozwój infrastruktury, budowę dróg, autostrad, modernizację kolei jako największe osiągnięcie obecnego rządu Donalda Tuska. To najczęściej wskazywana dziedzina, którą rząd w bilansie swojej dwuletniej działalności może umieścić po stronie plusów. Pozostałe osiągnięcia wymieniało już wyraźnie mniej osób.

Co dwudziesty respondent (5%) za pozytywny efekt działalności rządu uważa stosunkowo łagodny w Polsce, w porównaniu z innymi krajami UE, przebieg kryzysu finansowego i towarzyszącego mu kryzysu gospodarczego. Po 4% ogółu badanych do osiągnięć obecnego rządu zaliczyło skuteczne pozyskiwanie i właściwe wykorzystywanie

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (281) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 3–9 października 2013 roku na liczącej 1066 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

funduszy unijnych, a także dobrze prowadzoną politykę zagraniczną. Po 2% respondentów mówiło o rozwoju infrastruktury sportowej, budowie „orlików” oraz stadionów na Euro 2012, a także zaliczyło do sukcesów tego rządu sprawną organizację i przebieg Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej w 2012 roku. Również dwóch na stu badanych zapisało rządowi na plus wydłużenie urlopów rodzicielskich (2%). Tyle samo osób doceniło jego działania na rzecz rozwoju gospodarczego, czyli wspieranie przedsiębiorczości oraz starania o poprawę sytuacji na rynku pracy (2%). O sukcesach rządu w innych dziedzinach mówiono już całkiem sporadycznie (w sumie 3%).

		CBOS
<p>Jakie są, Pana(i) zdaniem, plusy dotychczasowej działalności obecnego rządu Donalda Tuska?</p>		
Dokonania rządu		
Rozwój infrastruktury – są budowane drogi, autostrady, ogólnie dużo się buduje, remontuje		11%
Obrona przed kryzysem, minimalizowanie skutków kryzysu – uniknęliśmy kryzysu, kryzys nas nie pogrążył, stabilizacja gospodarcza, utrzymanie gospodarki w ryzach, nie wpadliśmy w recesję		5%
Wypowiedzi na temat wykorzystania funduszy unijnych i wysokości unijnych dotacji		4%
Dobra, właściwa polityka zagraniczna – wszystkie wypowiedzi na ten temat		4%
Sukces organizacyjny Euro 2012		2%
Rozwój infrastruktury sportowej – stadiony, „orliki”		2%
Polityka gospodarcza – działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości, początek ożywienia gospodarczego i poprawy sytuacji na rynku pracy		2%
Wydłużenie urlopów rodzicielskich		2%
Pozytywnie o reformie emerytalnej – aprobata likwidacji OFE, zniesienia przywilejów emerytalnych niektórych grup i podniesienia wieku emerytalnego dla kobiet		1%
Korzystne zmiany w innych dziedzinach, takich jak służba zdrowia		3%
Jakość rządów		
Ogólne zadowolenie z rządów – dobrze rządzi, zarządza krajem		4%
Stabilna sytuacja polityczna – ciągłość rządów i niedopuszczenie PiS do władzy		4%
Pozytywnie o intencjach i staraniach rządu – chce coś zrobić, reformuje, działa w poczuciu odpowiedzialności za kraj i obywateli		1%
Pozostałe pozytywne wypowiedzi na temat jakości funkcjonowania na scenie politycznej oraz wizerunku rządu i premiera		2%
Trudno powiedzieć, nie wiem, nie interesuję się tym		23%
Brak plusów – nic dobrego nie zrobili, nie widzę nic pozytywnego itp.		44%

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wymienić kilka różnego rodzaju plusów działalności rządu

Wśród pozytywów pracy tego rządu badani wymieniali nie tylko osiągnięcia na różnych polach, ale również mówili dobrze o sposobie jego funkcjonowania. Odpowiedzi 4% ogółu pytaných można określić jako zgeneralizowaną aprobatę sposobu sprawowania władzy przez rząd Donalda Tuska. Badani mówili o tym, że rząd dobrze rządzi, „dobrze zarządza krajem”, „radzi sobie” itp. Taki sam odsetek respondentów (4%) pozytywnie ocenia obecny gabinet Donalda Tuska ze względu na stabilizację polityczną i ciągłość w sprawowaniu władzy dzięki zgodnemu funkcjonowaniu koalicji PO–PSL. W tym kontekście wspomniano również o „niedopuszczeniu do władzy” negatywnie ocenianego PiS-u.

Część wypowiedzi odnosiła się ponadto do pozytywnie odbieranych intencji rządu. Mówiono tu m.in. o reformatorskich staraniach gabinetu Donalda Tuska, woli wprowadzenia zmian i kontynuowania reform, o tym, że „rząd się stara”, „chce coś zrobić”, a ponadto – że działa w poczuciu odpowiedzialności za kraj. Niewielka część badanych akcentowała pozytywne elementy wizerunkowe rządu i premiera Donalda Tuska, takie jak rozsądek, brak pieniactwa itp. Tego rodzaju pozytywne aspekty funkcjonowania rządu i akcenty wizerunkowe pojawiły się w wypowiedziach 2% ankietowanych.

PORAŻKI RZĄDU DONALDA TUSKA

Polacy mają znacznie więcej do powiedzenia, jeśli idzie o ujemną stronę bilansu ocen pracy rządu. Na ten temat, często bardzo obszernie, wypowiadała się zdecydowana większość badanych. O porażkach i zaniechaniach obecnego rządu nie chciało lub nie umiało nic powiedzieć tylko 16% ogółu pytaných. Żadnych minusów w jego działalności nie dostrzegło zaledwie trzech na stu respondentów (3%). Natomiast krytyczne uwagi o rządzie premiera Donalda Tuska zgłaszało aż 81% ankietowanych.

Największą porażką drugiego rządu koalicji PO–PSL jest, według społecznych ocen, obecna sytuacja na rynku pracy – brak miejsc pracy i utrzymujące się wysokie bezrobocie. Ten problem społeczny wymieniła prawie jedna czwarta badanych (23%).

Wiele opinii negatywnych zebrały także zmiany w systemie emerytalnym – różnie opisywane i uwypuklające różne strony tej reformy (17%). W tej sprawie badani mówili przede wszystkim o podniesieniu wieku emerytalnego oraz o likwidacji OFE – „skoku na kasę” i „łataniu dziury budżetowej pieniędzmi obywateli”, zamieszaniu wokół ZUS, a także o braku zapowiadanej reformy KRUS.

Negatywne recenzje zebrała również działalność rządu w zakresie służby zdrowia. Mówiono o ograniczeniach bądź braku refundacji leków, o zadłużeniu placówek służby zdrowia, ale przede wszystkim o trudnościach w dostępie do lekarzy oraz fatalnej i pogarszającej się sytuacji pacjentów (11%).

CBOS	
Jakie są, Pana(i) zdaniem, minusy dotychczasowej działalności obecnego rządu Donalda Tuska?	
Zaniechania lub porażki rządu	
Brak pracy; duże, rosnące bezrobocie	23%
Zmiany w systemie emerytalnym – ogólnie: zła reforma, podniesienie wieku emerytalnego, zamieszanie wokół OFE i ZUS, zamach na OFE, brak reformy KRUS-u	17%
Służba zdrowia – coraz gorsza sytuacja pacjentów, brak refundacji leków, kolejki do lekarzy	11%
Pogarszające się, ciężkie warunki materialne obywateli – niskie zarobki, emerytury, renty (brak podwyżek), rosnące koszty utrzymania, drożyzna w sklepach, ubożenie społeczeństwa	10%
Brak działań na rzecz ochrony praw pracowniczych – złe prawo pracy, elastyczny czas pracy, umowy śmieciowe, polityka wbrew interesom pracowników – ogólnie	6%
Zła sytuacja gospodarcza, zła polityka gospodarcza – brak poprawy, degradacja gospodarki, „doprowadzili kraj do ruiny”	6%
Zły stan finansów publicznych, zła polityka finansowa – wzrost zadłużenia, deficyt budżetowy	5%
Brak perspektyw dla młodych	5%
Szkolnictwo – obniżenie wieku szkolnego, brak reform programów nauczania, kontynuacja gimnazjów	5%
Zły system podatkowy, polityka podatkowa – zbyt wysokie podatki, fiskalizm państwa	4%
Brak polityki prorodzinnej – mało miejsc w przedszkolach, żłobkach, brak troski o rodziny	4%
Emigracja zarobkowa	3%
Pogarszająca się sytuacja zakładów pracy, upadłość wielu firm, niedostateczne wspieranie przedsiębiorczości, brak działań	3%
Rozproszenie własności – za dużo prywatyzują, sprzedaż spółek skarbu państwa, wyprzedaż majątku narodowego	3%
Polityka socjalna – coraz trudniej o świadczenia, niskie, nierewaloryzowane świadczenia, brak troski o najbiedniejszych	3%
Drugi, infrastruktura – niedokończone autostrady, fatalny stan dróg, brak modernizacji kolei	2%
Polityka zagraniczna – negatywne oceny m.in. wizy do USA, misje wojskowe, nie dość dobre relacje z Rosją	2%
Polityka wobec UE i dotacje z UE – złe wykorzystanie pieniędzy unijnych, marnotrawienie funduszy unijnych	2%
Brak mieszkań, drogie mieszkania	1%
Zła polityka rolna	1%
Inne oceny negatywne: prawo i administracja (chaos legislacyjny, biurokracja, samowola urzędnicza, przerost administracji); prawo, praworządność, wymiar sprawiedliwości (korupcja, brak walki z korupcją, afery)	2%

		CBOS
(cd.) Jakie są, Pana(i) zdaniem, minusy dotychczasowej działalności obecnego rządu Donalda Tuska?		
Styl rządzenia, jakość rządów		
Niewywiązywanie się z obietnic, gołosłowność		10%
Złe rządy i zły stan państwa – ogólnie		8%
Brak długofalowej polityki, brak kreatywności, brak reform, brak wizji przyszłościowej. Nadmierna opieszałość rządu, zbytnia zachowawczość – nic nie robią		8%
Arogancja władzy – nie liczą się z ludźmi, idą przeciwko obywatelom, brak komunikacji ze społeczeństwem, demagogia, propaganda sukcesu		6%
Sposób funkcjonowania na scenie politycznej – politykierstwo, kłótnie z PiS-em, tematy zastępcze, zideologizowany dyskurs polityczny		5%
Krytyczna ocena członków rządu, ich kompetencji, składu rządu, stylu działania, spójności wewnętrznej		4%
Prywata, brak troski o państwo		3%
Inne zarzuty (m.in. niewyjaśniona katastrofa smoleńska oraz koszty Euro 2012 i budowy Stadionu Narodowego)		3%
Trudno powiedzieć		16%
Brak minusów, nie widzę nic złego		3%

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wymienić kilka różnego rodzaju minusów działalności rządu

Co dziesiąty ankietowany boleśnie odczuwa spadek poziomu życia, diagnozuje ubożenie społeczeństwa i winą za to obciąża rząd Donalda Tuska (10%). W tym zakresie ankietowani mówili o pogarszających się materialnych warunkach życia obywateli oraz o niskich zarobkach, emeryturach i rentach. Wskazywali, z jednej strony, na brak podwyżek uposażeń, a z drugiej – na rosnące koszty utrzymania, wzrost opłat i drożyznę w sklepach.

Polacy negatywnie oceniają także politykę rządu w zakresie praw pracowniczych. Mówią o złym prawie pracy, utrzymywaniu umów śmieciowych, krytycznie wypowiadają się o zmianach w tej sferze, takich jak wprowadzenie elastycznego czasu pracy, i ogólnie są zdania, że „rząd pilnuje wyłącznie interesów pracodawców”, a nie pracowników (6%).

Taki sam odsetek badanych wyraża krytyczne opinie o stanie polskiej gospodarki (6%). Badani dostrzegają ponadto złą sytuację finansową wielu zakładów pracy, upadłość wielu firm i wskazują na niedostateczne – w ich ocenie – wspieranie przedsiębiorczości przez rząd (3%). Tyle samo respondentów ma za złe gabinetowi Donalda Tuska politykę prywatyzacji i rozpraszania własności spółek skarbu państwa – uważa, że rząd za dużo prywatyzuje oraz „wyprzedaje majątek narodowy” (3%). Mówiono również, choć już wyraźnie rzadziej, o złej polityce rolnej (1%).

Przedmiotem społecznej krytyki rządu jest także sfera finansów publicznych. Co dwudziesty respondent (5%) dostrzega złą politykę finansową, postępujące zadłużanie państwa, a jednocześnie brak koniecznych reform w tej dziedzinie. Z drugiej strony część badanych po stronie minusów działalności rządu umieszcza zły – w ich ocenie – system podatkowy, zbyt wysokie podatki oraz nadmierny fiskalizm państwa (3%).

Wśród szczegółowych problemów wymienianych przez badanych jako porażki i zaniedbania rządu mówiono o braku perspektyw życiowych dla młodych ludzi – braku pracy, braku szans na własne mieszkanie i stabilizację życiową (5%), a przez to wypychanie młodych na emigrację (dalsze 3%). Do zaniedbań rządu w tym zakresie ankietowani zaliczają także błędy w polityce prorodzinnej – niedorozwój sieci placówek opiekuńczych, takich jak żłobki i przedszkola (4%), brak polityki mieszkaniowej, drogie mieszkania i małą ich dostępność (1%). Wszystko to w sumie składa się na kryzys demograficzny wymieniany również *explicite* w kilku wypowiedziach.

Krytykowano także zmiany w szkolnictwie – przede wszystkim obniżenie wieku szkolnego, ale też brak reform programów nauczania oraz kontynuację i niewycofanie reformy gimnazjalnej (5%).

W zakresie polityki socjalnej negatywnie oceniano przede wszystkim zbyt niskie – zdaniem badanych – świadczenia socjalne, brak rewaloryzacji, mówiono o trudnościach w ich otrzymaniu (3%).

Wśród minusów dwuletniej działalności obecnego rządu znalazły się także inne – odnoszące się do wielu różnych sfer jego aktywności – zarzuty. Niewielki odsetek badanych wyrażał krytyczne opinie o „rozgrzebanych” inwestycjach infrastrukturalnych – niedokończonych autostradach, złym stanie dróg lokalnych, przedłużających się remontach i braku modernizacji kolei (2%). Nieliczni ankietowani negatywnie oceniali politykę zagraniczną naszego kraju, relacje z Rosją, sprawę wiz do USA, a także fakt udziału polskich żołnierzy w misjach zagranicznych (2%). Znalazły się też osoby krytycznie oceniające politykę rządu wobec Unii Europejskiej. W kontekście naszej przynależności do tej organizacji mówiono jednak przede wszystkim o pieniądzach – zbyt niskich dotacjach pozyskiwanych na różne cele, a zwłaszcza o marnotrawieniu i złym wykorzystaniu środków unijnych (2%). Taki sam odsetek badanych krytykował efekty działalności rządu w dziedzinie szeroko rozumianego wymiaru sprawiedliwości i administracji – mówiono o braku praworządności, opieszałości sądów, chaosie legislacyjnym, samowoli urzędników i przeroście administracji. Narzekano także na brak walki z korupcją (w sumie 2%).

Po ujemnej stronie dwuletniego bilansu pracy rządu Donalda Tuska nie brakowało również krytycznych uwag dotyczących stylu jego działania. Zarzucano rządowi i premierowi przede wszystkim niesłowność, niewywiązywanie się ze składanych obietnic – nie tylko wyborczych (10%). Nieco mniejszy odsetek badanych generalnie negatywnie ocenia jakość rządzenia krajem przez obecną ekipę, mówiąc o „złych rządach” oraz doprowadzeniu państwa „do ruiny” czy łagodniej – złego stanu (8%). Sporo ankietowanych zarzucało rządowi Donalda Tuska także opieszałość, zachowawczość, brak reform, brak kreatywności, brak długofalowej polityki i jakiegokolwiek wizji przyszłości (8%). Nieco mniejsza grupa w stylu działania premiera i rządu akcentuje „arogancję władzy”, niechęć do komunikacji ze społeczeństwem – jak to formułowano: „nie liczą się z ludźmi”, „idą przeciwko obywatelom” (6%). Krytyczne uwagi dotyczyły także sposobu funkcjonowania na scenie politycznej. Zarzucano rządowi m.in. politykierstwo, podgrzewanie nieistotnych kłótni z PiS, zajmowanie się budzącymi emocje tematami zastępczymi, które w publicznym dyskursie mają „przykrywać” własne wpadki rządzących lub rzeczywiste problemy kraju (5%). Część ankietowanych krytycznie ocenia poszczególnych członków rządu i premiera, uważa ich za mało kompetentnych. Krytykowano również niedostateczną spójność koalicji i zdolność koalicjantów do zgodnego działania (w sumie 4%). Krytyczne uwagi dotyczyły także nastawienia niektórych członków rządu na realizację własnych celów politycznych, materialnych lub towarzyskich, czyli ogólnie mówiąc kierowanie się „prywatą” (3%).

Po niemal dwóch latach sprawowania władzy drugi rząd Donalda Tuska nie zbiera dobrych recenzji. O jakichkolwiek sukcesach tego rządu potrafi coś powiedzieć tylko jedna trzecia Polaków (33%), jego porażki zaś wymienia aż cztery piąte badanych (81%). Jednak patrząc z dłuższej perspektywy proporcje te nie są szczególnie zaskakujące. Takie samo pytanie o plusy i minusy działalności rządu zadawaliśmy po 100 dniach funkcjonowania pierwszego gabinetu Donalda Tuska (w 2008 roku), a także drugiego rządu sformowanego przezeń po ostatnich wyborach parlamentarnych (w 2012 roku). Pięć lat temu ówczesny rząd premiera Donalda Tuska był stosunkowo najlepiej oceniany: o jego sukcesach mówiło 49% ankietowanych, a o porażkach – 59% badanych. Drugi rząd Donalda Tuska

po 100 dniach swej działalności oceniany był już zdecydowanie gorzej, zapewne także ze względu na gorszą sytuację gospodarczą. O jego sukcesach mówiło wówczas już tylko 27% badanych, porażki zaś wymieniało 77% respondentów. Widać zatem, że od zeszłego roku w podobnym stopniu przybyło nie tylko krytyków rządu, ale i takich osób, które potrafią dostrzec jego atuty czy osiągnięcia.

Obecnie największą bolączką Polaków, za którą badani obwiniają rząd, jest brak pracy, a co za tym idzie – także perspektyw życiowych dla młodych ludzi. W porównaniu z listą problemów z początku 2012 roku kwestia bezrobocia wyraźnie awansowała – z pozycji szóstej-siódmej, jaką wówczas zajmowała (wymieniło ją wtedy 6% ankietowanych), na pierwszą. Polacy uskarżają się także na trudne i pogarszające się materialne warunki życia – niskie płace, brak podwyżek, a jednocześnie rosnące koszty utrzymania. Z problemem braku pracy i niskich uposażeń wiąże się również kwestia emigracji oraz problem dramatycznego spadku urodzeń.

W opinii wielu Polaków konto rządu obciążają także niekorzystne – z punktu widzenia ubezpieczonego – zmiany w systemie emerytalnym. Podniesienie wieku emerytalnego oraz, jak to definiują badani, przejmowanie przez państwo środków gromadzonych na indywidualnych kontach w OFE również się nie podoba.

Ankietowani tradycyjnie już narzekają także na sytuację w służbie zdrowia, jednak w porównaniu z odpowiedziami z początku ubiegłego roku czynnik ten, na tle pozostałych minusów pracy rządu, stał się obecnie wyraźnie mniej ważny. W 2012 roku aż jedna trzecia Polaków uskarżała się na złe funkcjonowanie służby zdrowia i kwestia ta znajdowała się na pierwszym miejscu listy. Teraz o problemach w tej sferze mówi 11% ankietowanych i na liście minusów zajęła ona trzecie miejsce.

Największym sukcesem rządu są zmiany w dziedzinie infrastruktury – budowa nowych dróg, autostrad oraz modernizacja linii kolejowych. Po stronie plusów Polacy zapisują drugiemu rządowi premiera Donalda Tuska (choć już w skromnym procentowo wymiarze) także łagodniejszy niż w innych krajach przebieg kryzysu finansowego i gospodarczego, umiejętne pozyskiwanie i wykorzystywanie środków unijnych oraz dobrze prowadzoną politykę zagraniczną.

Opracowała
Agnieszka CYBULSKA